

Συμβολή Ευρωπαϊκής Πολιτικής Συνεργασίας στην κατεύθυνση της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης.

Τρία κεντρικά ερωτήματα: Το πρώτο ιστορικό , κατά πόσον στα είκοσι χρόνια ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Πολιτικής συνεργασίας υπάρχουν σοβαρά δείγματα προώθησης της λογικής της ευρωπαϊκής ενοποίησης. Το Δεύτερο, κατά πόσο η θεσμική τροποποίηση (ενιαία πράξη) έχει συμβάλλει από μόνη της στην προώθηση της ιδέας της ευρωπαϊκής ενοποίησης.

Το τρίτο, τι εξέλιξη θα προκύψει από την εφαρμογή της ενιαίας πράξης για την ευρωπαϊκή εξωτερική πολιτική.

I) Η πορεία της ευρωπαϊκής εξωτερικής πολιτικής στο διάστημα 1969-1989.

Χαρακτηριστικά: Πολιτική διακηρυκτική (1).

Με εξαίρεση ελάχιστες στιγμές κατά τις οποίες η Κοινότητα ή η Συνεργασία πήρε μέτρα υπέρ ή κατά μιάς συγκεκριμένης πολιτικής τις περισσότερες φορές περιορίστηκε σε διακηρύξεις.

Ομως, επειδή η εικοσαετία αυτή είναι εντονότατα ιδεολογικοποιημένη σε παγκόσμια κλίμακα ως προς τις σχέσεις ανατολής - δύσης αλλά και ως προς τις σχέσεις Βορρά - Νότου , μια διακηρυκτική πολιτική έχει ιδιαίτερη βαρύτητα. Με άλλα λόγια , η Ευρώπη διακηρύσσοντας απλώς, έστω και μη πράττοντας , είχε δώσει ένα πολύ συγκεκριμένο στίγμα ως προς τα διεθνή προβλήματα.

(2) Μη θεσμική παρουσία της εξωτερικής πολιτικής της Κοινότητας. Απουξία συγκεκριμένης καταστατικής ρύθμισης για την οργάνωση αυτής της μορφής πολιτικής.

(3) Γενική αντίληψη που διέπει την πολιτική αυτή : ο ελάχιστος κοινός παρανομαστής των θέσεων των κρατών -μελών.

Η διαφορετικά:

Η Κοινότητα στην προσπάθεια της να αποκτήσει δυνατότητα ενιαίας έκφρασης οδηγείται στην υιοθέτηση ^{ενός} μινιμουμ κοινών θέσεων αφού οι εταίροι δεν είναι διατεθειμένοι να προβούν σε μαξιμαλιστικές πολιτικές τοποθετήσεις απέναντι σε ορισμένα ζητήματα.

Η εμπειρία , πάντως , αυτής της εικοσαετίας , δείχνει ότι διαμορφώθηκε τελικά μια κοινή ευρωπαϊκή στάση απέναντι στα μεγάλα πολιτικά προβλήματα του κόσμου μας.

Αυτό είχε ως συνέπεια κράτη με διαφορετική αντίληψη , όπως π.χ. η Ελλάδα ή η Δανία ή η Μεγάλη Βρετανία να εγκλωβιστούν στην κοινή αντίληψη πολιτικής και σιγά-σιγά να μην μπορούν να εναντιωθούν

στις θέσεις που υιοθετούσε η Κοινότητα.

Γιατί υπήρχε εν τέλει μία "εις όλον" ευθύνη των κρατών μελών .

Φτάσαμε, δηλαδή, στο σημείο κάποια χώρα να μην μπορεί να διαφοροποιηθεί γιατί τελικά αυτό θα οδηγούσε στην απομόνωση της.

Συγκεκριμένα παραδείγματα: ο εγκλωβισμός σε μία τέτοια πολιτική χωρών, καθαρά ατλαντικών όπως η Μεγ. Βρετανία , ή σκανδιναβικών όπως η Δανία και φυσικά η Ελλάδα.

II) Συνέπειες από την εφαρμογή Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης

Υπαρξη θεσμικού πλαισίου που προβλέπει την ανάπτυξη μιάς
ευρωπαϊκής εξωτερικής πολιτικής.

Τι προσφέρει αυτό το πλαίσιο;

Εαν το δούμε από τυπολατρική , νομική σκοπιά δεν προσφέρει τίποτα, αφού δεν δεσμεύει νομικά τα κράτη - μέλη και κανένα νομικό βήμα δεν θα μπορούσε να ζητήσει την εφαρμογή του.

Ωστόσο , το γεγονός ότι δημιουργείται μία νομική υποχρέωση έχει ένα πολιτικό αποτέλεσμα: ότι όλα λειτουργούν πλέον μέσα στη λογική της δέσμευσης αυτής.

Ποια είναι τώρα τα χαρακτηριστικά εκείνα της Ενιαίας Πράξης που συμβάλλουν αυτά καθαυτά στην προώθηση της λογικής της ευρωπαϊκής ενοποίησης;

- Το πρώτο στοιχείο είναι η δημιουργία της Γραμματείας.

Πρόκειται για όργανο που υπόκειται στην εκάστοτε προεδρία και έχει από τη φύση της ένα χαρακτήρα καθαρά διοικητικό - διαχειριστικό χωρίς αυθυπαρξία και αυτονομία της δράσης (κάτι που συμβάνει με άλλα αντίστοιχα όργανα στη διεθνή ζωή). Ωστόσο , ήδη υπάρχουν , σε αυτούς τους λίγους μήνες που λειτουργεί , δείγματα αυτονομίας.

Ηδη , σχέδια της γραμματείας κατά παρέκκλιση των συμβατικών κανόνων έχουν προωθηθεί στις προεδρίες , ήδη υπάρχουν θέσεις της για τις σχέσεις Ανατολής - Δύσης , για θέματα της Μέσης Ανατολής κλπ.

Υπάρχουν δηλαδή αναλογίες με άλλα όργανα όπως η Γ.Γ. του ΟΗΕ , του Συμβουλίου της Ευρώπης κλπ. που μπορούν να οδηγήσουν στη διαμόρφωση

μιας αυτόνομης κοινοτικής εξωτερικής πολιτικής.

X Το δεύτερο στοιχείο είναι το ζήτημα της Ευρωπαϊκής ασφάλειας.

Ενα ζήτημα ταμπού επί πολλά χρόνια για τους Ευρωπαίους, αφού υπήρχαν μεταξύ των κρατών -μελών πολλές τάσεις (υπέρ και κατά NATO, ψυχροπολεμικοί - υφεσιακοί κλπ).

Το νέο στοιχείο που προβάλλει τώρα είναι ότι η λογική της ασφάλειας εμπεριέχεται στην Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη και εντάσσεται στο γενικότερο πνεύμα πρόληψης οποιαδήποτε καταστροφής γίνεται δηλαδή περισσό-τερο λόγος για ασφάλεια παρά για άμυνα.

Επίσης, είναι εμφανής η προσπάθεια αυτονομησης, είτε με την μορφή της γενικής αυτονομ^ησης, δηλαδή με την δημιουργία ευρωπαϊκής αμυντικής πολιτικής στα πλαίσια της κοινότητας, είτε με την προσπάθεια αυτονό-μ^ησης στα ήδη υπάρχοντα όργανα (NATO, Δυτικο- Ευρωπαϊκή Ένωση)

Είναι επίσης εμφανής η συνειδητοποίηση της ανάγκης ύπαρξης μιας ανεξάρτητης αμυντικής πολιτικής στον ευρωπαϊκό χώρο που επιπλέον θα βασί-ζεται σε ίδια μέσα.

III) Προβλέψεις για την προώθηση της ευρωπαϊκής ενοποίησης μέσα από την Ευρωπαϊκή Πολιτική Συνεργασία.

- Πρώτο στοιχείο (αποδεικνυόμενο εμπειρικά):

Ο η προώθηση της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Συνεργασίας είναι συνάρτηση της προώθησης της ολοκλήρωσης στο εσωτερικό πεδίο της κοινότητας.

Ποτέ μέχρι τώρα σε περιόδους ύφεσης της διαδικασίας της εσωτερικής ολοκλήρωσης ^{δεν προωθήθηκε} η ανεξάρτητη εξωτερική πολιτική.

Ο Δεύτερο στοιχείο : η αναγκαστική μετάβαση από τη φάση των διακηρύ-ξεων στη φάση της πραγματικής πολιτικής.

Για δύο λόγους : 1) επειδή η διεθνής σκηνή από - ιδεολογικοποιείται και εισέρχεται σε περίοδο ρεαλισμού και

2) γιατί κάθε εξωτερική πολιτική σε προχωρημένη μορφή ολοκλήρωσης δεν μπορεί παρά να παρακολουθήσει τα αιτήματα της εσωτερικής (βλ. ενδοκοινοτικής) πολιτικής.

Ο Τρίτο στοιχείο : η προσέγγιση Ανατολής - Δύσης.

Εαν συνεχισθεί με τον ίδιο ρυθμό τότε η πιθανότητα ανάπτυξης μιας ευρωπαϊκής πολιτικής, απαλλαγμένης από τις εντάσεις του διπολισμού, αυξάνει.

 Τέταρτο στοιχείο η ένταξη νέων μελών.

Τι προβλήματα μπορεί να δημιουργήσει στην ενότητα εξωτερικής πολιτικής όπως αυτή έχει διαμορφωθεί αυτά τα χρόνια;

Πιθανά νέα μέλη: Νορβηγία - Αυστρία , ενδεχομένως Κύπρος , Μάλτα.

Ηδη η Κοινότητα έχει σοβαρές αντιθέσεις (Γαλλία - Βρετανία : πυρηνικές δυνάμεις Δανία : μη νατοϊκή)

Εαν αυτή η ισορροπία διαταραχθεί από εισδοχές νέων μελών μπορεί να αντιμετωπίσει σοβαρά προβλήματα.

Πάντως η αναγκαιότητα της Ευρωπαϊκής ενοποίησης είναι τέτοια που νομίζω θα οδηγήσει στην υπέρβαση των εθνικών διαφορών.

ΤΣΟΥΚΑΛΗΣ

Η οικονομική διάσταση της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης

Το φαινόμενο της Ευρωπαϊκής ενοποίησης είναι κυρίως οικονομικό φαινόμενο με πολιτικές και κοινωνικές προεκτάσεις.

Η οικονομική ενοποίηση στα πλαίσια της ΕΟΚ σημειώνει μία εντυπωσιακή επιτάχυνση μετά το 1985.

Κύριος άξονας της επιτάχυνσης η δημιουργία της εσωτερικής αγοράς.

Η προτεραιότητα αυτή εκφράζει την επικράτηση περισσότερο φιλελευθέρων οικονομικών απόψεων.

Ταυτόχρονα, η υιοθέτηση του στόχου της εσωτερικής αγοράς αποτελεί έκφραση μιας νέας πολιτικής βούλησης στην ΕΟΚ. Δεν είναι αυτοσκοπός αλλά και μέσο για την επίτευξη του απώτερου πολιτικού στόχου που είναι η πολιτική ένωση της Ευρώπης.

Πάντως, η υιοθέτηση φιλελευθέρων απόψεων δεν πρέπει να μας οδηγήσει στην εσφαλμένη εντύπωση ότι η εσωτερική αγορά θα διέπεται από τους κανόνες του LAISSER-FAIRE. Αντίθετα, ο ρυθμιστικός ή παρεμβατικός ρόλος του κράτους παραμένει. Αυτό που αλλάζει είναι ότι τώρα πρέπει να λειτουργεί σε κοινοτικά πλαίσια.

Και αυτό προϋποθέτει στενότερο συντονισμό μεταξύ των χωρών - μελών και υιοθέτηση κοινών κανόνων που θα αντικαταστήσουν τους εθνικούς κανόνες.

Παράδειγμα: η δεύτερη τραπεζική οδηγία

Η υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς εξαρτάται σε πολύ μεγάλο βαθμό από τις μακροοικονομικές εξελίξεις.

Τα νομικά κείμενα δεν έχουν πολλές φορές καμία σημασία εάν οι οικονομικές και πολιτικές εξελίξεις βαίνουν προς την αντίθετη κατεύθυνση. Γι' αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία η προώθηση του Ευρωπαϊκού νομισματικού συστήματος, η διεύρυνση και η εμβάθυνσή του.

Η μακροοικονομική διάσταση της κοινοτικής πολιτικής δεν πρέπει όμως να περιορισθεί στο συντονισμό αλλά να προχωρήσει στη χάραξη ενός αναπτυξιακού μακρο-οικονομικού πλαισίου.

Ταυτόχρονα, η υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς συνδέεται άμεσα και με την αναδιεμητική λειτουργία της Κοινότητας. Αυτή η λειτουργία θα μπορούσε να της επιτρέψει ν' απαλύνει το κόστος της προσαρμογής.

Πολυ σημαντική εξέλιξη είναι η αποδοχή εκ μέρους της Κοινότητας της αντίληψης για μείωση των οικονομικών ανισοτήτων λειτουργία που μέχρι τώρα ήταν εσωτερική αρμοδιότητα του κάθε κράτους.

Προοπτική : στα επόμενα χρόνια η ευρωπαϊκή οικονομία θα γίνεται ολοένα και περισσότερο πιο ανταγωνιστική αλλά και ολοένα και περισσότερο ενιαία.

Αυτό συνεπάγεται ενίσχυση των κοινοτικών θεσμικών οργάνων και των κοινοτικών αρμοδιοτήτων χωρίς όμως να σημαίνει κατάργηση ή εξαφάνιση του οικονομικού ρόλου του κάθε κράτους.

Θα έχουμε δηλαδή μία σχέση συμβιωτική, όπως άλλωστε συμβαίνει και σήμερα με καταμερισμό αρμοδιοτήτων που θα ποικίλλει από τομέα σε τομέα δραστηριότητας.

Ούτε κοινότητα LAISSER FAIRE - ούτε κοινότητα LAISSER PASSER.

Ο καθορισμός της εξωτερικής πολιτικής ή της εξωτερικής διάστασης της ενιαίας αγοράς θα αποτελέσει σημείο τριβής τόσο στο εσωτερικό της κοινότητας όσο και στις σχέσεις της με τρίτες χώρες.

Λαμβάνοντας υπόψη τις τάσεις διεθνοποίησης που υπάρχουν τόσο στην παραγωγή όσο και στις εμπορικές και χρηματιστικές συναλλαγές πρέπει να πούμε ότι είναι σχεδόν αναπόφευκτο ότι η κοινοτική οικονομία θα είναι μία ανοικτή οικονομία.

Μία οικονομία όμως που θα επιτύχει τη διατήρηση προνομιακής μεταχείρισης προς ορισμένες χώρες ή και περιφέρειες. Ιδιαίτερα με τις χώρες εκείνες της Δυτικής Ευρώπης που για τους δικούς τους λόγους θα θελήσουν να παραμείνουν εκτός Κοινότητας. (π.χ. χώρες υπόλοιπης ευρωπαϊκής ζώνης ελεύθερων συναλλαγών)

Χ θα προκύψει δηλαδή ένα σύστημα ομόκεντρων κύκλων με πυρήνα την κοινότητα.

Η Ελλάδα στα πλαίσια της Κοινότητας

Η επιβίωση της ελληνικής οικονομίας θα εξαρτηθεί από την προσαρμοστικότητα της.

Πρώτη προϋπόθεση: μακρο-οικονομική σταθερότητα

(βασικό πρόβλημα : τα δημόσια ελλείματα)

Δεύτερη προϋπόθεση: σταθερότητα στους κανόνες του παιχνιδιού.

Τρίτη προϋπόθεση: ευελιξία αγορών

Τέταρτη προϋπόθεση: εκσυγχρονισμός δημόσιας διοίκησης.

Το πρόβλημα της κοινωνικής διάστασης της ενιαίας αγοράς

Το διαφοροποιητικό στοιχείο της ενιαίας πράξης του '85 είναι ότι η Κοινότητα αποφάσισε να υιοθετήσει ένα μηχανισμό που θα της επέτρεπε να προχωρήσει χωρίς εμπόδια.

Πρόκειται για την κατάργηση της αρχής της ομοφωνίας και την υιοθέτηση της αρχής της πλειοψηφίας για την λήψη αποφάσεων.

Γιατί έγινε αυτό; Για να διασφαλισθεί η ομοιογένεια του ευρωπαϊκού οικονομικού χώρου και να αποκτήσει αυτός ο χώρος τη μεγαλύτερη δυνατή ανταγωνιστικότητα σε σχέση με άλλες αγορές (κυρίως ΗΠΑ - Ιαπωνία)

Πως μειώθηκαν οι αντιστάσεις πολλών χωρών - μελών;

Μειώθηκαν όταν ορισμένες απ' αυτές και ιδιαίτερα η Γερμανία έχασαν στις αρχές της δεκαετίας του '80 πολλές αγορές όπως αυτές της Μ. Ανατολής της Λατ. Αμερικής, της Απω Ανατολής.

Ετσι έγινε συνείδηση ότι η Ενιαία Αγορά ήταν απαραίτητη παρά τα προβλήματα που θα προέκυπταν.

Προβλήματα που προέρχονταν κυρίως από το διαφορετικό βαθμό ανάπτυξης των κρατών - μελών.

Ως αντίβαρο στις οικονομικές ανισότητες αναπτύχθηκε στην Κοινότητα η έννοια της αλληλεγγύης.

Παράδειγμα η ενίσχυση του MESSOGIORNO στην Ιταλία και ο πολύ έντονος προβληματισμός μας σχετικά με την ανεργία στην Ευρώπη. (16.000.000 ήτοι 11 % του ενεργού πληθυσμού)

Πρέπει να πούμε ότι στον κοινωνικό τομέα σε αντίθεση με την οικονομία διατηρούνται οι διαφορετικές κατηγορίες στην αγορά εργασίας αλλά και οι διαφορές στην αντιμετώπιση της κρίσης και των συνεπειών της. Ότι αφορά κοινωνική προστασία, ασφάλεια εργαζομένων, συμμετοχή κλπ. παραμένει στην αρμοδιότητα του κάθε κράτους - μέλους.

Αυτό είναι εμφανές και στην Ενιαία Πράξη.

Αλλά αρχίζει να γίνεται συνείδηση ότι δεν μπορεί να υπάρξει πρόοδος στην οικονομική ενοποίηση εάν δεν καταβληθούν παράλληλα προσπάθειες για εναρμόνιση στον κοινωνικό τομέα.

Αυτό έγινε χάρις στις προσπάθειες του DELORS αλλά και κάτω από την πίεση των ευρωπαϊκών συνδικάτων παρά τις διαφορές που υπάρχουν από χώρα ^{σε χώρα} ως προς το επίπεδο του συνδικαλισμού (κυρίως μεταξύ των χωρών του Βορρά και των χωρών του νότου) αλλά και ως προς τα ειδικά προβλήματα που κάθε χώρα αντιμετωπίζει. (αριθμός εγγεγραμμένων στα συνδικάτα, DUMPING SOCIAL, κόστος εργασίας, διαφορές αμοιβών κλπ.)

Η μεγαλύτερη δυσκολία για την Κοινότητα είναι η σύγκλιση των διαφορετικών πραγματικοτήτων των χωρών - μελών , μια σύγκλιση που πρέπει να επιτευχθεί παράλληλα με την οικονομική ενοποίηση .

Οι κοινωνικός διάλογος μας απασχολεί πολύ , δεν είναι ανάλογος της συννενοήσης σε επίπεδο εργοδοσίας και αυτό είναι ένα πρόβλημα προς επίλυση στην πορεία για την Ενωμένη Ευρώπη.

- Είναι των μεγάλων εωχέρειάσεων;

- Διαδοχικά: λυγροί ~~λ~~
- Μεταφράσε ξένα βέντρα - αωμάσεων τί'αμαξε Ήνδαρτομος ΗΠΑ.
- Αρραμονέξα - αυάωης
ισορροσμήα

Ένα πρώτο σάβτο που θα αυανύσει ες εωχέρηδες
Αρραμονέξα ε τί'αμαξε υ